25.04.2017

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

E 22/2017 VP VALTIONEUVOSTON SELVITYS: KOMITOLOGIA-ASETUKSEN (EU) N:O 182/2011 MUUTTAMINEN/MUUTOKSENHAKUKOMITEAA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

Komissio esittää komitologiamenettelyä koskevan asetuksen (EU) N:o 182/2011 muuttamista koskien menettelyä ns. muutoksenhakukomitean tasolla. Ehdotuksen taustalla on komission hankala asema tilanteissa, joissa se on joutunut hyväksymään täytäntöönpanotoimia erityisesti ihmisten, eläinten ja kasvien terveyteen ja turvallisuuteen sekä ympäristöön liittyvissä poliittisesti arkaluontoisissa kysymyksissä, silloin kun jäsenvaltiot eivät ole kyenneet muodostamaan muutoksenhakukomiteassa tarvittavia määräenemmistöjä täytäntöönpanoehdotusten hyväksymisen tai hylkäämisen puolesta. Näitä tilanteita on esiintynyt säännönmukaisesti muuntogeenisten organismien (GMO) tuotehyväksyntämenettelyissä nk. elintarvike- ja rehuasetuksen EU N:o 1829/2003 tai tarkoituksellista levittämistä ympäristöön koskevan direktiivin 2001/18/EY mukaisesti.

Komission ongelmana on perussäädösten ja komitologia-asetuksen ”automatiikka”, joka velvoittaa komissiota viemään asiaa eteenpäin, sekä komitologian päätöksentekomenettely, jossa tarvitaan määräenemmistö komission ehdotuksen (esim. myönteisen lupapäätöksen) vastustamiseksi. GM-tuotteiden lupapäätökset on tehtävä tieteellisen tiedon pohjalta, mikä ei ole kuitenkaan estänyt osaa jäsenvaltioista perustelemasta kielteistä kantaansa äänestyksissä poliittisilla syillä. Kun määräenemmistöä puolesta tai vastaan ei komitologiassa ja muutoksenhakukomiteassa synny, vastuu päätöksen tekemisestä on siirtynyt takaisin komissiolle.

Komissio on pyrkinyt jo aiemmin vaikuttamaan pattitilanteeseen tekemällä 2010 ehdotuksen jäsenvaltioiden mahdollisuudesta kieltää tai rajoittaa GM-kasvien viljelyä alueellaan ja 2015 ehdotuksen jäsenvaltioiden mahdollisuudesta kieltää tai rajoittaa GM-rehut ja -elintarvikkeet alueellaan. Viimemainitun ehdotuksen neuvostokäsittely ei ole edennyt, mutta nk. viljelykieltodirektiivi tuli voimaan 2.4.2015. Suuri osa jäsenvaltioista käytti mahdollisuuden asettaa viljelykieltoja tai rajoituksia, mikä ei kuitenkaan vaikuttanut niiden äänestyskäyttäytymiseen komitologiamenettelyssä eikä muutoksenhakukomiteassa.

Komitologiamenettelyn muutosehdotus pyrkii purkamaan pattitilannetta puuttumalla muutoksenhakukomitean äänestyssääntöihin, jotka eivät komission mielestä kannusta jäsenvaltioita äänestämään täytäntöönpanosäädöksen puolesta tai sitä vastaan. Ehdotuksen mukaan kaksinkertainen enemmistö tulisi laskea ainoastaan niiden jäsenvaltioiden perusteella, jotka osallistuvat äänestykseen, so. äänestävät joko ehdotuksen puolesta tai sitä vastaan. Myös ns. määrävähemmistö laskettaisiin tällä perusteella. Komitologia-asetuksessa olisi samalla

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

säädettävä muutoksenhakukomitean päätösvaltaisuudesta siten, että äänestystulos on pätevä ainoastaan, jos jäsenvaltioiden yksinkertainen enemmistö osallistuu äänestykseen. Lisäksi komissio katsoo, että jäsenvaltioiden edustajien äänten tulisi olla nykyisestä poiketen julkisia. Se haluaisi myös kytkeä ministeritason menettelyyn, lisäämällä muutoksenhakukomiteassa toisen käsittelyn ministeritasolla, jos kansalliset asiantuntijat (Coreper-lähettiläät) eivät muodosta kantaa. Näin se haluaisi varmistaa, että ristiriitoja herättävät päätökset käsitellään asianmukaisella poliittisella tasolla. Lisäksi komissio esittää, että sille annettaisiin mahdollisuus pyytää neuvoston lausuntoa, jollei muutoksenhakukomitea kykene muodostamaan kantaa. Komissio katsoo, että tämä vahvistaisi sen saamaa poliittista ohjausta.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että ainakin GMO-tuotteiden osalta on epätodennäköistä, että esitetyillä komitologiamenettelyn muutoksilla saavutettaisiin toivottu lopputulos tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden suhtautuminen päätöksenteon perusteisiin on pohjimmiltaan hyvin erilainen. Riskinä on, että kielteisten lausuntojen määrä lisääntyisi muutoksenhakukomiteassa vastoin EU:n virastojen tuottamaa tieteellistä näyttöä ja tutkimustietoa, jota sosiaali- ja terveysministeriö pitää kestävänä perusteena päätöksenteolle. Komission ehdotuksen vaikutuksista tulisikin saada lisätietoa ennen Suomen lopullisen kannan muodostamista. Tässä yhteydessä olisi myös syytä pohtia, olisiko väylää GMO-tuotteita koskevan päätöksenteon umpikujasta etsittävä paremminkin muuttamalla elintarvike- ja rehuasetusta EU N:o 1829/2003 ja tarkoituksellista levittämistä ympäristöön koskevaa direktiiviä 2001/18/EY. Komission esitys muutoksenhakukomitean äänestystulosten julkistamisesta avoimuuden lisäämiseksi on sen sijaan tervetullut.

Neuvotteleva virkamies Kirsi Törmäkangas